

Výuka inspirovaná sv. Augustinem: Sedm augustiniánských zásad

John Immerwahr

Před šestnácti sty lety diákon napsal svému biskupovi žádost o pokyny týkající se způsobu výuky kandidátů, kteří se chtěli stát křesťany. Tak jako moji vlastní studenti přišli někteří kandidáti s upřímnou touhou učit se, ale jiní si jen chtěli „v tomto světě zajistit výhody či se vyhnout životním trablům.“¹ Diákon chtěl vědět, *co říci*, ale biskup (jak bylo jeho zvykem) mu dal více, než oč žádal. Řekl mu, *co říci i jak to říci*, přičemž mu dal nejen obsah, ale i pedagogiku. Ve skutečnosti rozvedl biskup sv. Augustin z Hippa svou radu do stručné knížečky nazvané *Poučení začátečníků ve víře*. Augustinův kontext byl jiný než můj. Mluvil o kandidátech, kteří se brzy stanou jeho bratry a sestrami v Kristu. Já učím na současné americké univerzitě, která má studenty všech nejrůznějších náboženských příklonů. Přestože existují rozdíly, jeho poznámky mě inspirovaly mnoha způsoby. Něco z toho, co říká, propůjčuje potvrzení věcem, které jsem se naučil vlastní četbou a zkušenostmi. Kromě toho jeho myšlení – zvláště jeho zaměření na vztah mezi studentem a učitelem – mně pomohl znovu zvážit mou vlastní pedagogiku. Zde uvádím sedm pedagogických zásad s augustiniánskou příchutí, které nejsou zamýšleny jako poslední slovo, ale jako východisko pro přemýšlení a dialog.

Navrhovaná zásada	Praktické dopady	Slovy sv. Augustina
1. Vztah učitel-žák je nezbytně nutný. Jak nám Augustin připomíná, je třída dynamickým systémem. Nadšení a láska učitele k materiálu/učivu a respekt učitele ke studentům samotným vytváří pozitivní odezvu ze strany studentů, která pak dále inspiruje učitele. Ale pokud se studenti budou nudit a nebudou reagovat a pokud se vyvine	Pokud chceme být efektivními učiteli, musíme vytvářet prostředí, ve kterém jsou studenti nadšeni z učení a nikoli že pouze ukazují na odiv svému okolí, že dostali nejlepší známky za co nejmenší práci. To znamená, že je třeba hodně upřednostnit tvorbu pozitivní dynamiky ve třídě tak, aby se studenti rádi učili a „pili z poznání s radostí“ ² . Jejich reakce	<i>Dostáváme daleko uznalejší poslech ze strany posluchačů, když nás samotné plnění našeho úkolu těší. Pak je struktura naší řeči prodchnuta úplným požitkem, který máme při mluvení, a naše slova plynou snadněji a příjemněji.³</i> <i>Když nevidíme žádnou reakci od našeho posluchače, je to skutečně únavné</i>

nepřátelská atmosféra, stane se učitel méně efektivní a studenti se naučí méně.	je důležitá, jinými slovy, protože odhalí naše nejlepší snahy.	<i>pokračovat v mluvení až do konce stanoveného času.⁴</i>
2. Vytváření pozitivního studijního prostředí je dokonce těžší než napravit obsah. Často se tak moc zabýváme napěchováním obsahu, že ztrácíme ze zřetele úkol vytvářet ve třídě pozitivní dynamiku. Ale pokud nebudou studenti procesem zapojeni, tak opravdu vědomosti nevstřebají.	Potřebujeme přeformulovat naše myšlení, abychom se ptali, ne kolik materiálu probíráme, ale kolik se studenti skutečně naučí. Pokud nejsou studenti motivováni a jsou nepřátelsky naladěni, mohou stále ještě vstřebávat fakta, ale aby se dostali na vyšší úroveň myšlení, musí být pozitivně zainteresováni a nadšeni vzdělávací zkušeností naší třídy.	<i>Obtížnou částí našeho úkolu je nedávat pravidla o [probírání obsahu]. Ne, naší největší starostí je mnohem více o tom, jak umožnit pro ty, kteří podávají pokyny, aby tak činili s radostí. Neboť čím více uspějí v této věci, tím budou atraktivnější. Ale aby radost byla přítomna v pravou chvíli, to záleží na soucítění učitele.⁵</i>
3. Poznejte své studenty a uzpůsobte třídu podle nich. Skutečné učení je funkcí charakteru, motivace, dovedností a omezení žáka. Jak říká Ken Bain v knize <i>Co dělají nejlepší učitelé</i> , „nejlepší učitelé se snaží zjistit co nejvíce o svých studentech“.	Některé techniky: <ul style="list-style-type: none"> • Ptejte se studentů na jejich zázemí a zájmy. • V průběhu semestru zadávejte neznámkové testy, abyste zjistili, co se studenti učí. • Obeznamte se s průzkumem ohledně rozvoje studentů, stylů učení, zázemí. 	<i>Z mé vlastní zkušenosti jako učitele se kloním hned k jednomu, hned ke druhému způsobu, podle toho, jaké charakteristiky a zázemí vidím u osoby před sebou, která má přijmout pokyny. A moje řeč se otevírá a postupuje a uzavírá se, a to se děje právě když beru v potaz tyto nejrůznější vlivy.</i>
4. Pochopte obavy studentů a pomáhejte jim je překonávat. Mnoho profesorů se ptá,	Studenti se často bojí vypadat hloupě nebo jako „učitelův oblíbenec“. Některé	<i>S jemným povzbuzením bychom měli rozhánět přehnaný strach, který brání studentu poznat,</i>

<p>proč jsou jejich studenti ve třídě tak tišší a stydliví, ačkoliv jsou studenti dost hluční před i po vyučování. Studenti jsou často tišší a stydliví kvůli strachu a nejistotě. Musíme pro ně vytvářet bezpečný prostor, aby se mohli vyjadřovat.</p>	<p>strategie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Začněte diskusi tím, že položíte raději otázky, které nemají správnou odpověď (např. „Jaký je příklad tohoto?“) než se ptát studentů, aby dodali obsah pro Vaši třídu. • Dejte studentům čas na přemýšlení, dříve než se jich zeptáte na odpověď. 	<p><i>na čem si stojí, a měli bychom mírnit jeho stydlivost vštěpováním hodnoty našeho bratrského souznění. Tím, že se budeme ptát, bychom se měli snažit zjistit, zda student rozumí tomu, co bylo řečeno, a měli bychom mu dodat sebevědomí k tomu, aby svobodně vyslovil jakoukoli námitku, o níž si myslí, že by měla být vznesena.</i></p>
<p>5. Ustavičně znovu přitahovat (nastavovat) studentovu pozornost. Studenti často žijí chaotickým životem, neumějí dobře zacházet s časem a nemají dostatečný spánek. I dobří studenti ztrácejí pozornost a dobří učitelé hledají způsoby, jak by je znovu zapojili, obzvláště během přednášek.</p>	<p>Některé způsoby, jak znovu zapojit studenty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vnešte (do přednášky) humor či anekdoty • Přerušete přednášku vložením času na malou skupinovou diskusi. • Požádejte studenty, aby si udělali stručný neznámkový písemný test. • Nechte studenty vstát a na chvíli se protáhnout. 	<p><i>Často se stává, že někdo, kdo na začátku poslouchá s požitkem, se později unaví a už neotvírá ústa, aby vyjádřil souhlas, ale aby zív. Měli bychom znovu probudit jeho pozornost tím, že uděláme poznámku okořeněnou patřičně dobrým humorem a přiměřenou diskutovanému předmětu. Anebo můžeme něco vyprávět, co vyvolá velký úžas a údiv.</i></p>
<p>6. Spojte učení s vlastní zkušeností studenta. Studenti jsou často nejvíce zapojeni věcmi, které se dotýkají našich</p>	<p>Některé techniky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Náznorně předvádějte materiál s praktickými 	<p><i>To, co říkáme, by se mělo pokud možno dotýkat vlastní situace studenta tak, aby když se uzavře sám do sebe,</i></p>

<p>vlastních životů, můžeme využít tohoto zaměření k podchycení jejich zájmu.</p>	<p>aplikacemi ze skutečného světa, obzvláště z vlastní zkušenosti studentů.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Použijte hraní role, simulace a aktivní studijní techniky. 	<p><i>opět zpozorněl.</i></p>
<p>7. Naleznete radost v přetváření starých věcí v nové. Většina z nás se dostala do našeho oboru, protože jsme byli fascinováni náročnými hádankami naší disciplíny, ale Augustin nám připomíná, že jako učitelé potřebujeme nalézt radost v tom, že náš obor spíše zjednodušujeme, než děláme složitějším, a že sledujeme studenty, jak se učí, i přesto, že jsme už mnohokrát probírali stejný materiál.</p>	<p>Musíme vzít na sebe nový úkol, každým coulem tak náročný, jak se s ním vyrovnáváme v našem průzkumu: jak udělat, aby studenti cítili něco z našeho nadšení, i když nesdílejí náš počáteční zájem. Jestliže se můžeme naučit nalézat radost v tomto náročném úkolu, bude naše práce příjemná a odměňující. Jestliže se nemůžeme s tímto zapojit, bude výuka ve třídách úkolem bolestným/obtížným a nebude odměňujícím ani pro nás ani pro studenty.</p>	<p><i>Ačkoliv nemusíme věnovat žádnou pozornost krásným památkám města, ve kterém žijeme, naše vlastní potěšení se oživí sdílením v potěšení, které druzí odvozují od toho, že je poprvé vidí. A toto prožíváme o to intenzivněji, čím je naše přátelství užší, neboť čím více nám dovoluje pouto lásky být přítomen v druhých, tím více se také to, co zestárla, stává opět novým v našich vlastních očích.</i></p>

Augustinova slova poskytují některé zaručené rady (použitelné) ve třídě (přerušit přednášku, učinit materiál/učivo důležitým, překonat strach studentů), ale jeho myšlení nás také nabádá i k hlubší zásadě. Učitel a žák fungují v dynamickém vztahu; když funguje dobře, odhalí každá strana v tom druhém to nejlepší. Naším úkolem je pomáhat studentům, aby nám pomáhali být efektivnějšími učiteli, takže jim můžeme pomáhat, aby byli efektivnějšími žáky.

Poznámky:

¹Augustin z Hippa, *Poučení začátečníků ve víře*, přeložil Raymond Canning, ed. Boniface Ramsey (Hyde Park: New City Press, 2006), 5.9; ²14.22;

³2.18; ⁴13.18; ⁵2.4; ⁶15.23; ⁷13.18; ⁸13.19; ⁹13.19; ¹⁰12.17. Některé citace byly zkráceny nebo mírně přepsány. Jsem vděčný Jonathanovi Yatesovi za poznámky k dřívějším konceptům.